

Цвіркун Ю. І.,
кандидат юридичних наук,
здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету
суддя
Вищого адміністративного суду України

ЩОДО ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

ON THE ISSUE OF RESPONSIBILITY OF REPRESENTATIVE BODIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT FOR NON-COMPLIANCE WITH COURT DECISIONS IN ADMINISTRATIVE CASES

Статтю присвячено дослідженню теоретичних аспектів відповідальності за невиконання судових рішень в адміністративних справах про оскарження рішень, дій чи бездіяльності місцевих рад. Розглянуто питання щодо проблем притягнення до відповідальності даних колегіальних суб'єктів публічної адміністрації за невиконання судових рішень у таких спорах.

Ключові слова: відповідальність, органи місцевого самоврядування, оскарження рішень, дій чи бездіяльності, колегіальні суб'єкти публічної адміністрації, місцеві ради, невиконання судових рішень.

Статья посвящена исследованию теоретических аспектов ответственности за неисполнение судебных решений по административным делам об обжаловании решений, действий или бездействия местных советов. Рассмотрены вопросы по проблемам привлечения к ответственности данных коллегиальных субъектов публичной администрации за невыполнение судебных решений в таких спорах.

Ключевые слова: ответственность, органы местного самоуправления, обжалования решений, действий или бездействия, коллегиальные субъекты публичной администрации, местные советы, невыполнение судебных решений.

The article is devoted to the study of the theoretical aspects of liability for non-enforcement of court decisions in administrative cases concerning appeals against decisions, actions or inactivity of local councils. The issues regarding the liability of these collegiate subjects of public administration for failure to comply with court decisions in such disputes is considered.

Key words: Liability, Local Government, Appeals, Actions or Inactivity, Collegial Subjects of Public Administration, Local Councils, Non-Enforcement of Court Decisions.

Постановка проблеми. Однією з основних конституційних засад судочинства є обов'язковість судового рішення [1]. Проте сьогодні в Україні вагома частина судових рішень у справах адміністративної юрисдикції не виконуються взагалі або виконуються несвоєчасно. Особливо гостро ця проблема постає при виконанні рішень адміністративних судів колегіальними суб'єктами владних повноважень, до яких зокрема належать представницькі органи місцевого самоврядування. Така ситуація породжує виникнення нових спорів, з метою вирішення яких фізичні та юридичні особи повторно звертаються до адміністративних судів, а після використання всіх національних засобів правового захисту – до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Актуальність теми. У вітчизняній науковій літературі чимало уваги приділялось теоретичним і практичним засадам щодо проблеми невиконання судових рішень. Ця тема часто ставала об'єктом дослідження учених. Зокрема проблеми виконання рішень адміністративних судів розглядаються у дисертаціях [2; 3] та інших наукових роботах [4; 5; 26]. Однак висвітлення причин невиконання судових рішень в адміністративних справах органами міс-

цевого самоврядування, зокрема місцевими радами, є недостатнім для покращення ситуації у цій сфері. Тому вивчення проблемних аспектів, які виникають у зв'язку із виконанням рішень судів, ухвалених у порядку адміністративного судочинства даними колегіальними суб'єктами владних повноважень, залишається актуальним і злободенним.

Метою статті є дослідження особливостей відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування за невиконання судових рішень в адміністративних справах та обґрунтування пропозицій забезпечення відновлення порушених прав фізичних і юридичних осіб у зв'язку із цим.

Виклад основного матеріалу. У статті 5 Конституції України закріплено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1].

Розділ XI «Місцеве самоврядування» Конституції України містить базові положення щодо місцевого самоврядування у нашій державі, які закріплені у статтях 140-146 Основного Закону.

Норми, які регулюють питання організації та функціонування місцевого самоврядування, містяться у законах України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6], «Про службу в органах

місцевого самоврядування» [7], «Про статус депутатів місцевих рад» [8], «Про адміністративні послуги» [9], «Про місцеві вибори» [10] тощо.

Ст. 140 Конституції України передбачає, що місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою у порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради. Питання організації управління районами у містах належить до компетенції міських рад [1].

Отже, органи місцевого самоврядування поділяються на представницькі та виконавчі, а саме:

– сільські, селищні, міські ради, районні та обласні ради – представницькі органи місцевого самоврядування;

– виконавчі органи сільських, селищних, міських рад (виконавчі комітети) – виконавчі органи місцевого самоврядування.

Особливістю представницьких органів місцевого самоврядування є те, що лише вони наділяються правом вирішувати будь-яке питання, віднесене до повноважень місцевого самоврядування, крім тих питань, які є предметом виключного відання територіальної громади. Тобто рада, як представницький орган територіальної громади, може у принципі вирішувати будь-яке питання, віднесене до повноважень органів місцевого самоврядування [11].

Т. О. Мацелик, досліджуючи органи місцевого самоврядування як суб'єктів публічної адміністрації, зазначає, що зазвичай науковці по-різному визначають можливість їх участі в адміністративно-правових відносинах, акцентуючи увагу на видах органів місцевого самоврядування та видах адміністративно-правових відносин, в яких вони мають можливість брати участь. Також наголошується на тому, що вчені-адміністративісти по-різному підходять до визначення повноважень органів місцевого самоврядування, одні їх визначають як владні повноваження, інші – здійснюють розподіл на дозвольно-реєстраційні та розпорядчі, наголошується і на публічних виконавчо-розпорядчих, дозвольно-реєстраційних, контрольних функціях, однак найусталенішим залишається поділ на власні та делеговані [12, с. 254].

Дискусія щодо «державницької» та «громадівської» теорій (концепцій) місцевого самоврядування триває понад сто років. Різниця цих теорій полягає у тому, що за першою теорією «місцеве самоврядування є частиною державного управління», а за другою – «місцеве самоврядування є автономною владою».

Основоположники державницької теорії Р. Гнейст, Л. Штейн та її прихильники О. Градовський, Б. Чичерин вважали, що органи місцевого самоврядування є частиною єдиного державного механізму, елементом загальної системи управління суспільством [13]. У свою чергу, основоположники громадівської теорії О. Ресслер, Р. Моль, В. Лешко,

А. Васильчиков вважали, що влада належить не державі, а громадянам як муніципальна [14].

Законодавство України розмежовує дві системи органів публічної влади – органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Попри те, що сьогодні в Україні домінує громадівська концепція і органи місцевого самоврядування відносять до автономних від держави органів влади, на нашу думку, органи місцевого самоврядування є, якщо не органами державної влади, то все-таки державними органами, оскільки статус місцевого самоврядування визначається державою у Конституції та законах і захищається органами державної влади; територія місцевого співтовариства є державною територією; місцеві жителі є громадянами держави; місцеві справи вирішуються у руслі єдиної державної політики; встановлювати компетенцію органів місцевого самоврядування є прерогативою держави; в органів місцевого самоврядування є відповідний комплекс повноважень державно-владного характеру; територіальна громада не має суверенітету [15, с. 50-51].

У підручнику з адміністративного права України за загальною редакцією професора Т.О. Коломоець зазначається, що органи місцевого самоврядування виконують ряд повноважень, які притаманні органам державної влади. Це відбувається, по-перше, завдяки можливості останніх делегувати свої повноваження органам місцевого самоврядування, а по-друге, завдяки делегуванню державою частини своїх повноважень для їх більш ефективної реалізації органам місцевого самоврядування. Саме виконуючи такі повноваження, органи місцевого самоврядування виступають як суб'єкти адміністративного права [16, с. 66].

Забезпечення взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування є досить актуальним завданням у царині публічного адміністрування, оскільки нині виникає безліч питань, які пов'язані із перетинанням їхніх владних управлінських функцій на місцях. Також слід зазначити, що у сфері адміністративного судочинства органи місцевого самоврядування при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень, є суб'єктами владних повноважень.

Враховуючи викладене вище, можемо констатувати, що представницькі органи місцевого самоврядування, а саме сільські, селищні, міські ради, а також районні та обласні ради, є суб'єктами публічної адміністрації, які мають особливості в їх побудові та повноваженнях. При цьому за порядком функціонування й ухвалення рішень вони є колегіальними органами публічної влади.

Проблема невиконання судових рішень органами державної влади та місцевого самоврядування в Україні залишається глобальною. Для розв'язання цієї проблеми усіма гілками влади докладається чимало зусиль. При цьому враховуються рекомендації міжнародних експертів та установ, а також практика Європейського суду з прав людини у цій області.

5 червня 2012 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [17], розроблений на реалізацію Україною пілотного рішення Європейського суду з прав людини у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України».

Однак до цього часу, коли судові рішення де-факто зобов'язують колегіальний орган публічної адміністрації вчинити певні дії чи привести правові акти у відповідність до закону, вони часто залишаються невиконаними або їх виконання затягуються. Крім того, трапляється невиконання чи тривале невиконання рішень як національних судів, так і міжнародних судових органів.

З 1 січня 2013 року Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» набрав чинності. Цей Закон встановив нову процедуру виконання рішень судів, боржниками за якими є державні органи, підприємства, установи та організації, а також юридичні особи, примусова реалізація майна яких забороняється відповідно до законодавства.

Тож за цим Законом держава гарантує виконання рішення суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є:

- державний орган;
- державні підприємства, установи, організації;

– юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства. Слід звернути увагу, що особлива процедура виконання за Законом не поширюється на рішення суду, стягувачем за якими є державний орган, державне підприємство, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація, що належать до комунальної власності, а також на рішення суду, боржником за яким є орган місцевого самоврядування.

Питання щодо виконання судових рішень сьогодні на рівні закону регламентується зокрема Законом України «Про виконавче провадження» [18] та зазначеним вище Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [17].

Крім того, механізм виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, прийнятих судами, а також іншими державними органами (посадовими особами), які відповідно до закону мають право приймати такі рішення, визначено Порядком виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2011 року № 845 (далі – Порядок № 845). Відповідно до пункту 41 Порядку № 845 орган Казначейства здійснює безспірне списання коштів місцевих бюджетів для відшкодування шкоди, заподіяної: фізичним та юридичним особам внаслідок незаконно прийнятих рішень, дій чи бездіяльності органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування; органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності [19].

Таким чином, відповідний підзаконний акт передбачає безспірне списання коштів місцевих

бюджетів для відшкодування шкоди, заподіяної органом місцевого самоврядування. Однак в іншому законодавстві України у частині удосконалення виконання судових рішень органами місцевого самоврядування, які, як вище доводиться, є суб'єктами публічної адміністрації, що виконують ряд повноважень, притаманних органам державної влади, практично не зазнало змін.

Нині ситуація щодо виконання судових рішень в адміністративних справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності місцевих рад залишається складною. Зокрема, рішення адміністративних судів, які ухвалені не на користь відповідних колегіальних суб'єктів владних повноважень нерідко просто ігноруються. Це пов'язано із різними факторами. По-перше, даний суб'єкт за порядком функціонування і ухвалення рішень є колегіальним, у зв'язку із чим виникають труднощі у визначенні «винного». По-друге, склад рад періодично змінюється після місцевих виборів. Зазначені чинники часто є причинами безвідповідальності органу місцевого самоврядування за наслідки своєї діяльності або бездіяльності.

Для прикладу можна привести адміністративну справу № 330/3189/13-а Якимівського районного суду Запорізької області, рішення в якій від 17 грудня 2013 року набрало законної сили 23 січня 2014 року.

У постанові Якимівського районного суду Запорізької області від 17 грудня 2013 року встановлено, що попри низку судових рішень, які набрали законної сили, розглянувши постанову державного виконавця відділу примусового виконання рішень відповідач – селищна рада – повторно безпідставно прийняла рішення, яким відмовила позивачу у затвердженні проекту землеустрою. У цій адміністративній справі суд постановив задовольнити позовні вимоги. Визнав протиправним у повному обсязі рішення відповідача – селищної ради «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки для розширення магазину та обладнання складського приміщення» № 29 від 24 жовтня 2013 року. Зобов'язав відповідача на найближчому пленарному засіданні (сесії) розглянути питання щодо затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з урахуванням фактичних обставин, встановлених рішеннями судів, а саме: постановою Якимівського районного суду Запорізької області від 15 липня 2011 року по справі 2а-3526/2011 року; ухвалою Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 21.06.2012 року по справі 2а-3526/2011 року, постановою Якимівського районного суду Запорізької області від 22.05.2013 року по справі № 330/800/13-а [20].

Також як приклад можна привести адміністративну справу № 713/794/13-а Вижицького районного суду Чернівецької області, рішення в якій від 26 квітня 2013 року набрало законної сили 09 липня 2013 року.

Судом у цій адміністративній справі встановлено, що попри неодноразові звернення позивача до міської ради про надання у приватну власність земельної ділянки та низку судових рішень, ухвалених на його

користь, рішеннями відповідача переносились вирішення даного питання, а надалі своїм рішенням відповідач відмовив особі у наданні дозволу на виготовлення проектної документації на земельну ділянку.

У постанові від 26 квітня 2013 року суд дійшов висновку, що спірні рішення міської ради від 28.12.2012 року, 24.01.2013 року та 20.02.2013 року суперечать нормам Конституції України, Земельному кодексу України, вимоги позивача є обґрунтовані, а тому підлягають задоволенню. Також суд зобов'язав міську раду винести на розгляд чергової сесії та повторно розглянути питання щодо надання дозволу позивачу на виготовлення проектної документації на земельну ділянку та її узаконення згідно з вимогами закону. Адміністративний позов задоволено частково [21].

Статтею 55 Конституції України передбачено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом [1]. Однак їх забезпечення та гарантування нерозривно пов'язані з інститутом відповідальності держави перед людиною.

У правовій державі, курс на розбудову якої взяла Україна, юридична відповідальність має застосовуватись не тільки до приватних осіб, а й до публічних суб'єктів права. У ст. 146 Конституції України зокрема закріплено, що питання відповідальності органів місцевого самоврядування визначаються законом [1].

Так, ст. ст. 74-77 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначають відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Зокрема у відповідності до положень ст. 74 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами [6].

Отже, законодавець визначив коло суб'єктів, перед якими несуть відповідальність органи місцевого самоврядування та їх посадові особи. Такими суб'єктами є територіальна громада, держава, юридичні і фізичні особи.

Згідно із ч. 1 ст. 75 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Ст. 76 зазначеного Закону закріплює відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою та водночас визнає загальну підставу такої відповідальності – порушення Конституції або законів України, яка впливає із закріпленого у ст. 19 Основного Закону принципу законності, відповідно до якого органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Ст. 77 даного Закону, яка закріплює відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами, передбачає, що шкода, заподіяна юридичним і фізичним

особам у результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого самоврядування, відшкодовується за кошти місцевого бюджету, а у результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності посадових осіб місцевого самоврядування – за їхні власні кошти у порядку, встановленому законом.

Юридичною гарантією виконання рішення суду має бути встановлена законом відповідальність за невиконання рішення суду. Відповідальність за невиконання судових рішень у справах адміністративної юрисдикції місцевих рад має невизначений характер, що, у свою чергу, призводить до незабезпечення відновлення порушеного права осіб. Нове законодавство, прийняте з метою покращення ситуації у частині виконання державою судових рішень, не охоплює гарантування виконання судових рішень у справах, де відповідачами є зокрема представницький орган місцевого самоврядування.

Як передбачено, у ч. 2 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», рішення місцевої ради приймається на її пленарному засіданні після обговорення більшістю депутатів від загального складу ради, крім випадків, передбачених законодавством [6].

Проблема щодо невиконання судових рішень органами місцевого самоврядування, які приймають свої рішення колегіально, є вкрай наболююю. Повторюваність такого «невиконання» колегіальними суб'єктами публічної адміністрації свідчить про впевненість їх членів у своїй безкарності. Тому одним із важливих питань у цьому випадку є персоналізація суб'єкта відповідальності.

Законом України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII Конституцію України доповнено статтею 129-1, згідно з якою судові рішення є обов'язковим до виконання. Держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку. Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд [1].

Отже, однією із важливих умов здійснення правосуддя є обов'язковість виконання судових рішень. Визначаючи обов'язковість судових рішень, слід звернути увагу на те, що законодавець встановлює не тільки заходи процесуального примусу забезпечення адміністративного судочинства, а й юридичну відповідальність учасників адміністративного процесу за невиконання чи недобросовісне виконання судових рішень, тим самим забезпечує державний примус щодо охорони суспільних відносин у публічній сфері.

Статтею 6 §1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року ETS № 005 передбачено, що [Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом...] [22].

Європейським судом з прав людини виконання судових рішень розглядається як невіддільна частина судового розгляду у розумінні ст. 6 Конвенції. Євросуд неодноразово робив висновок, що це право стало б ілюзорним у разі, коли б правова система держави

допускала, аби остаточне, обов'язкове судове рішення залишилося невиконаним. Тож одним із головних чинників реалізації покладеного на адміністративні суди завдання та ефективного захисту є безумовне виконання судових рішень. Саме виконання судових рішень є складовою права на справедливий суд та однією із процесуальних гарантій доступу до суду, що закріплені ста. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У рішенні від 15 жовтня 2009 року по справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» Євросуд зазначив, що право на судовий захист, яке гарантується статтею 6 §1, може стати нечинним, якщо національне законодавство держави-учасниці Конвенції дозволяє, щоб остаточне обов'язкове судове рішення залишалось невиконаним на шкоду однієї зі сторін. Доступ до суду також охоплює можливість виконання судового рішення без необґрунтованих затримок [23].

12 жовтня 2017 року Велика Палата Європейського суду з прав людини розглянула справу «Бурмич та інші проти України» щодо тривалого невиконання рішень українських судів. Суд вирішив, що п'ять заяв та об'єднані з ними 12 143 заяви, необхідно розглянути згідно із зобов'язаннями, викладеними у пілотному рішенні, яке було прийнято 15 жовтня 2009 року по справі Іванов проти України; та вирішив вилучити ці заяви з реєстру справ відповідно до ст. 37 § 1 (с) Конвенції та передати їх до Комітету Міністрів Ради Європи з метою їхнього опрацювання у межах заходів загального характеру, визначених у пілотному рішенні по справі Іванов [24].

Суд зазначив, що юридичні питання, які виникають у зв'язку із тривалим невиконанням судових рішень в Україні, вже були вирішені у пілотному рішенні по справі Іванов, однак з часу пілотного рішення Україна не зробила нічого аби вирішити проблему – кількість подібних скарг лише зростає. Комітет Міністрів має визначити найкращий спосіб вирішення виявлених проблем та вказати державі-відповідачу необхідні заходи загального характеру. Він також підкреслив, що Україна повинна негайно реформувати своє законодавство і адміністративну практику з тим, щоб привести їх у відповідність до його висновків.

Отже, проблема невиконання або несвоєчасного виконання судових рішень є кричущою, попри керівні вказівки та резолюції європейських інституцій, які протягом тривалого часу надаються українській владі.

Тож держава має створити відповідний механізм, який дасть реальну можливість судового захисту прав громадян і юридичних осіб з подальшим забезпеченням виконання судових рішень. Нормативне врегулювання питань виконання судових рішень у спорах, в яких відповідачами є колегіальні органи місцевого самоврядування, потребує неабиякого удосконалення шляхом закріплення відповідних приписів.

На наш погляд, складність притягнення до відповідальності спричинена колегіальним характером

суб'єкта публічної адміністрації, яким є місцева рада. Значна кількість правопорушень у сфері місцевого самоврядування пов'язана із колегіальністю місцевих рад, оскільки виникають складності у встановленні вини конкретних осіб. Деперсоніфікація суб'єкта управління призводить до «розсіювання» відповідальності. Також депутатський корпус місцевих рад постійно змінюється у зв'язку із переобранням депутатів, що також є проблемою покладення відповідальності на даного суб'єкта. У зв'язку із цим, передбачені законом приписи щодо відповідальності, у тому числі і санкції, з практичної точки зору втілення є нездійсненими до представницьких органів місцевого самоврядування.

У Рекомендаціях від 09 вересня 2003 року № 16 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про виконання адміністративних рішень і судових рішень у галузі адміністративного права», які є обов'язковими для виконання Україною як членом Ради Європи, зазначається, що держави-члени повинні забезпечити виконання судових рішень адміністративними органами у межах розумного строку; вони повинні вживати всіх необхідних заходів згідно із законом з метою надання цим рішенням повної сили; у разі, якщо адміністративний орган не виконує судового рішення, необхідно передбачити відповідну процедуру, що дозволятиме домагатися виконання такого рішення, зокрема за допомогою винесення судових заборон або накладення штрафів [25].

Проте визначені чинним законодавством України механізми притягнення до відповідальності представницьких органів місцевого самоврядування за невиконання рішень адміністративних судів залишаються неефективними.

Європейський суд з прав людини наполягає на тому, що судові рішення проти органів державної влади повинні виконуватися без додаткових формальностей, які обтяжують осіб. Його висновки є правовим обґрунтуванням якнайширшого застосування судових засобів впливу на суб'єкта владних повноважень з метою виконання ними судових рішень. Для реалізації такого підходу адміністративні суди повинні застосовувати права, надані їм ст. ст. 166, 267 Кодексу адміністративного судочинства України, а невиконання судових рішень винними посадовими особами повинно розглядатися як порушення Присяги із застосуванням ст. 30 Закону України «Про державну службу» [26, с. 263].

Таким чином, сьогодні є нагальна необхідність розробки та прийняття нового законодавства щодо удосконалення та посилення відповідальності за невиконання судових рішень, зокрема шляхом закріплення дієвих санкцій. Це пов'язано з тим, що положення чинного національного законодавства не забезпечують виконання державою своїх зобов'язань за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Висновки. У даній статті проаналізовано проблеми виконання судових рішень у справах, де учасниками є представницькі органи місцевого самоврядування, не на користь яких вони ухвалені. З'ясовано,

що значний вплив на допущення вказаної бездіяльності відповідними колегіальними суб'єктами публічної адміністрації, які мають особливості в їх побудові та повноваженнях, сприяє відсутність встановленого законом механізму застосування відповідальності у випадку, коли рішення суду в адміністративних справах не виконується. Наголошено на взаємозв'язку

між ухиленням від принципу обов'язковості судових рішень з суб'єктним складом колегіального органу, якого судом зобов'язано до вчинення певних дій або прийняття рішень, а також періодичною зміною його персоналізованого складу. Запропоновано посилення відповідальності за невиконання даними суб'єктами рішень адміністративних судів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
2. Говоруха М. М. Організаційно-правові аспекти діяльності прокурора у виконавчому провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «Судоустрій, прокуратура та адвокатура». Х., 2008. 21 с.
3. Шруб І. В. Функціонування адміністративних судів в Україні: організаційно-правові засади та їх реалізація: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». К., 2009. 20 с.
4. Белкін Л. Невиконання судового рішення органами державної влади: Європейський суд з прав людини як засіб захисту від свавілля чиновників // Юридична газета. 2010. № 28. 13 липня. С. 10.
5. Шевченко Д. Актуальні питання виконання судових рішень в адміністративному судочинстві // Юридична газета. 2006. № 4. 28 лютого. URL: <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/2054/>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 року № 280/97-ВР. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
7. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 черв. 2001 року № 2493-III. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
8. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 1 лип. 2002 року № 93-IV. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
9. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
10. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 року № 595-VIII. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
11. Муніципальне право України: підручник / кол. авт.; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
12. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система: монографія. Ірпінь: Видавництво Національного університету державної податкової служби, 2013. 342 с.
13. Градовский А. Д. Государство и провинция. URL: http://dugward.ru/library/gradovskiy/gradovskiy_gos_provincia.html.
14. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2001. 304 с.
15. Цвіркун Ю. І. Адміністративно-правове регулювання діяльності головуючого у судовому адміністративному процесі України: монографія. Харків: Панов, 2015. 292 с.
16. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Вид. 2-е, змін. і доп. К.: Істина, 2012. 528 с.
17. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 року № 4901-VI. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
18. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
19. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2011 року № 845. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
20. Постанова Якимівського районного суду Запорізької області від 17 груд. 2013 року № 330/3189/13-а // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36439072>.
21. Постанова Вишницького районного суду Чернівецької області, рішення, в якій від 26 квіт. 2013 року № 713/794/13-а // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31038910>.
22. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року ETS № 005. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
23. Рішення Європейського суду з прав людини від 15 жовтня 2009 року у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (Заява № 40450/04). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_479.
24. Рішення Європейського суду з прав людини від 12 жовтня 2017 року у справі «Бурмич та інші проти України» (Заява № 46852/13 та ін.). URL: <http://khp.org/files/docs/1510228159.doc>.
25. Про виконання адміністративних рішень і судових рішень у галузі адміністративного права: Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 09.09.2003 № 16. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_692.
26. Белкін Л. М. Проблеми виконання рішення адміністративних судів органами державної влади України у контексті правових позицій Європейського суду з прав людини // Університетські наукові записи. 2011. № 1 (37). С. 260-264.